

Beslut

efter kvalitetsgranskning av rektors arbete med
läraravlastande tjänster i grundskolan, årskurs
7–9 vid Toftaskolan i Ängelholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av rektors arbete med läraravlastande tjänster i grundskolan, årskurs 7–9. Syftet är att granska i vilken utsträckning läraravlastande tjänster integreras och används på ett sådant sätt att lärare avlastas i sitt arbete för att i högre utsträckning kunna fokusera på undervisningsprocessen.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning kartlägger och analyserar rektor lärares behov av avlastning i syfte att lärare kan ägna mer tid till undervisningsprocessen?
2. I vilken utsträckning organiserar rektor arbetet på skolan så att läraravlastande tjänster bidrar till att avlasta lärare så att de kan ägna mer tid till undervisningsprocessen?
3. I vilken utsträckning följer rektor upp, utvärderar och analyserar om läraravlastande tjänster bidrar till sitt syfte?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Granskningen genomförs i 30 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Toftaskolan, med Ängelholms kommun som huvudman, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen genomförde tre intervjuer via videolänk med Toftaskolan i Ängelholms kommun den 2–4 december 2020. Intervjuerna genomfördes av utredarna Ulrika Holm och Caroline Engskär. Intervjuer hölls med rektorn, tre lärare och två läraravlastande personal innefattande en lärarassistent och en IKT-pedagog.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Toftaskolan i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Rektors arbete med att kartlägga och analysera lärares behov av avlastning i syfte att lärare kan ägna mer tid till undervisningsprocessen.

Rektorn kartlägger och analyserar i *hög utsträckning* lärares behov av avlastning i syfte att lärare kan ägna mer tid till undervisningsprocessen.

Bedömningsområde 2: Rektors organisering av arbetet på skolan för att läraravlastande tjänster ska bidra till att avlasta lärare så att de kan ägna mer tid till undervisningsprocessen.

Rektorn organiserar *i flera delar* arbetet på skolan så att läraravlastande tjänster bidrar till att avlasta lärare så att de kan ägna mer tid till undervisningsprocessen.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden.

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att tydliggöra den läraravlastande personalens arbetsuppgifter genom att upprätta tydliga arbetsbeskrivningar.

Bedömningsområde 3: Rektors arbete med att följa upp, utvärdera och analysera om läraravlastande tjänster bidrar till sitt syfte.

Rektorn följer upp, utvärderar och analyserar *i hög utsträckning* om läraravlastande tjänster bidrar till sitt syfte.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2021-08-27 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2020:2212) i de handlingar som sänds in.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens bedömningar

Rektors arbete med att kartlägga och analysera lärares behov av avlastning i syfte att lärare kan ägna mer tid till undervisningsprocessen

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn kartlägger och analyserar lärares behov av avlastning i syfte att lärare kan ägna mer tid till undervisningsprocessen. I detta ingår arbetet att kartlägga och analysera lärarnas arbetsuppgifter och deras arbetssituation.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *hög utsträckning* kartlägger och analyserar lärares behov av avlastning i syfte att lärare kan ägna mer tid till undervisningsprocessen. Granskningen visar att rektorn i dialog med lärarna och skolans övriga personal kontinuerligt kartlägger lärarnas arbetsuppgifter och arbetssituation. Detta sker bland annat genom medarbetarsamtal, samtal med arbetslagsledare, deltagande på arbetsplatsträffar och vid facklig samverkan. Vidare visar granskningen att rektorn utifrån det som framkommer i kartläggningen analyserar lärarnas arbetssituation och behov av avlastning, tar hänsyn till vilka arbetsuppgifter som är lämpliga att utföras av andra än lärare, och prioriterar vilka områden och arbetsuppgifter som ska tilldelas läraravlastande personal. Rektorn för även en dialog med huvudmannen om lärares arbetssituation och behov av avlastning för att kunna ägna mer tid till undervisningsprocessen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Motivering

Rektorn kartlägger lärarnas arbetsuppgifter och arbetssituation

Granskningen visar att rektorn kontinuerligt kartlägger lärarnas arbetssituation på ett systematiskt sätt och att rektorn involverar lärarna i detta arbete. Rektorn använder sig av olika metoder för att kartlägga lärarnas arbetsuppgifter och arbetssituation. Kartläggningen sker genom såväl medarbetarsamtal som via samtal med arbetslagsledare och genom arbetsplatsträffar. Därutöver kartlägger rektorn lärarnas arbetsuppgifter och arbetssituation vid facklig samverkan, lektionsbesök med efterföljande samtal samt genom kommunens arbetsmiljöenkät. I intervju med rektorn och lärarna framkommer att frågor kring lärarnas arbetsuppgifter och arbetssituation diskuteras på individnivå under medarbetarsamtal. Samtalen utgår från en kommungemensam mall med olika frågeställningar. Rektorn beskriver att inför varje arbetsplatsträff diskuteras

lärarnas arbetsmiljö och arbetsbelastning först i arbetslagen och därefter i rektorns möte med arbetslagsledarna. Rektorn tar sedan upp frågor kopplade till arbetsbelastning till dialog under arbetsplatsträffarna utifrån vad som framkommit under arbetslags- och ledningsgruppsmöten. Rektorn samlar också in och bearbetar den information om lärarnas behov av avlastning som framkommer vid regelbundna möten med specialpedagogerna. En ytterligare metod som ingår i kartläggningen är användandet av kommunens återkommande medarbetarenkät. Rektorn uppger även att de informella dagliga samtalen med medarbetare och information som kommer upp under lektionsbesök samt de öppna forum som finns på skolan som viktiga underlag i kartläggningen. Rektorn uppger att hen har en god kännedom om samtliga lärares arbetsuppgifter och deras arbetssituation, vilket bekräftas av lärarna vid intervju.

Granskningen visar även att rektorn för en dialog med huvudmannen om lärares arbetssituation och behov av avlastning för att kunna ägna mer tid till undervisningsprocessen. Rektorn uppger att dialogen med huvudmannen även omfattar skolans behov av läraravlastande tjänster. Enligt rektorn är huvudmannen positivt inställd till att använda läraravlastande tjänster och uppmanar rektorer att använda sig av sådana i sina organisationer inom sina givna budgetramar.

Rektorn analyserar lärares behov av avlastning

Granskningen visar att rektorn har god kunskap om lärarnas arbetssituation och analyserar deras behov av avlastning. Rektorn utgår i sin analys av lärarnas arbetssituation och behov av avlastning från ovan nämnda kartläggning. Rektorn beskriver att hen i sitt analysarbete främst tar stöd av rektorskollegor, arbetslagsledare och specialpedagoger. Rektorn uppger att hen analyserar lärarnas behov av avlastning såväl i det dagliga arbetet som på ett mer skolövergripande plan inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. I det dagliga arbetet handlar det om att rektorn utifrån signaler från verksamheten analyserar och omprioriterar hur lärares arbetsuppgifter ska fördelas eller resurser ska användas. Rektorn beskriver att hen på det mer skolövergripande planet genomför övergripande analyser vid terminsslut. Då beaktas all insamlad information som tillhör det systematiska kvalitetsarbetet och där ingår kartläggningen av lärarnas arbetssituation och behov av avlastning. Rektorn beskriver att skolans rektorer tillsammans genomför en strukturanalys av vad som framkommit och därefter identifierar förbättringsområden, vilka bland annat avser lärares behov av avlastning.

Vidare visar granskningen att rektorn utifrån sina analyser har prioriterat vilka arbetsuppgifter som ska tilldelas den läraravlastande personalen. Rektorn har även tagit ställning till om andra personalkategorier behöver tillföras. Rektorn beskriver att hen försöker hitta effektivare lösningar för sådant arbete som enligt författningarna måste utföras av lärare samt identifiera vilka arbetsuppgifter som lärarna kan överlåta till skolans läraravlastande personal för att minska sin

arbetsbelastning. Rektorn uppger att hen inför detta läsår inrättade en ny lärarassistenttjänst med uppdraget att fungera avlastande för fler lärare. Tjänsten tillkom genom att rektorn gjorde en omprioritering i organisationen och gav en av skolans resurspedagoger ett nytt uppdrag som lärarassistent. Rektorn har även beslutat om ett vidgat uppdrag för IKT-pedagogen gällande administration av skolportalen och att skapa digitala mallar till samtliga elevers individuella utvecklingsplaner. Rektorerna arbetar nu med att effektivisera rutiner och dokumentation kopplat till insatser kring extra anpassningar och särskilt stöd samt elevernas individuella utvecklingsplaner då deras analyser visat att lärarna använder en stor del av sin arbetstid till detta. Rektorn uppger att om analyserna skulle visa att det finns ett behov av ytterligare avlastning av lärarna kommer en omfördelning av arbetsuppgifter att ske inom organisationen och inte genom nyanställning av läraravlastande personal.

Rektors organisering av arbetet på skolan för att läraravlastande tjänster ska bidra till att avlasta lärare så att de kan ägna mer tid till undervisningsprocessen

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn organiserar arbetet på skolan så att läraravlastande tjänster bidrar till att avlasta lärare så att de kan ägna mer tid till undervisningsprocessen. I detta arbete ingår att se till att de läraravlastande tjänsterna är anpassade till skolans arbetsorganisation och att det finns ett tydligt syfte med vad den läraravlastande personalen ska bidra till. Det finns arbetsbeskrivningar för den läraravlastande personalen som är väl kända på skolan. Arbetet organiseras så att den läraravlastande personalens stöd till lärare blir så effektivt som möjligt och att den inte blir en belastning för lärarna. I detta arbete ingår att se till att den läraravlastande personalen har rätt kompetens för att klara av sina arbetsuppgifter enligt tilldelad arbetsbeskrivning.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn *i flera delar* organiserar arbetet på skolan så att läraravlastande tjänster bidrar till att avlasta lärare så att de kan ägna mer tid till undervisningsprocessen. Granskningen visar att rektorn har tydliggjort syftet med de läraravlastande tjänsterna samt att deras arbetsuppgifter och roller är tydliga och väl kända i verksamheten. Dock visar granskningen att rektorn behöver tydliggöra den läraravlastande personalens arbetsbeskrivningar eftersom deras arbetsuppgifter till största delen kommuniceras muntligt. Vidare framgår det av granskningen att rektorn säkerställer att den läraravlastande personalen har tillräcklig och relevant kompetens för sina uppdrag samt att rektorn ser till att den läraravlastande personalen får ledning och ett uttalat stöd i arbetet.

Motivering

Syftet med den läraravlastande personalen är tydligt och väl förankrat bland skolans personal

Granskningen visar att syftet med de läraravlastande tjänsterna är tydligt och att skolans personal känner till den läraravlastande personalens olika roller. Rektorn kommunicerar den läraravlastande personalens syfte och roller i organisationen vid arbetslagsmöten, via ledningsgruppens kanaler när förändringar skett i uppdrag eller roller och i samband med nyanställning av personal. Den läraravlastande personalen tydliggör även själva sina roller för nyanställda på skolan i samband med introduktion av ny personal. Enligt rektorn är det övergripande syftet med de läraravlastande tjänsterna att skapa bättre utrymme för lärarna att planera undervisningen samt genomföra efterarbete, exempelvis bedömningar och rättning. Innehållet i de läraravlastandetjänsterna skiljer sig däremot åt.

Lärarassistenten ska arbeta mer flexibelt utifrån behov som uppstår och uppdraget innehåller flera olika roller såsom assistent åt lärare i undervisningssituation, avropare (är den person som administrerar och hanterar skolans beställningar) och mentor till elever. IKT-pedagogen har mer fasta arbetsuppgifter vilka syftar till att lärare och elever ska få hjälp och stöd med hur teknisk utrustning och mjukvara fungerar och ska användas. IKT-pedagogen ska även stödja lärarna i den digitala utvecklingen. Såväl lärare som läraravlastande personal bekräftar att syftet med den läraravlastande personalens tjänster och deras roller är tydliga för personalen.

Den läraravlastande personalen saknar delvis arbetsbeskrivningar

Granskningen visar att rektorn inte har upprättat tydliga arbetsbeskrivningar i skriftlig form som omfattar den läraravlastande personalens hela uppdrag. Rektorn uppger att de på skolan visserligen använder sig av upprättade förväntansdokument för personalen men att det inte omfattar alla roller och uppdrag. Det finns uppdragsbeskrivningar för exempelvis mentorerna, rastvärdarna och resurspedagogerna men saknas för IKT-pedagogen och flera av lärarassistentens uppdrag. I de förväntansdokument Skolinspektionen tagit del av beskrivs vilket syfte, uppdrag och ansvar olika roller har i organisationen och vad som är respektive rolls huvudsakliga arbetsuppgifter. Rektorn anger att hen valt att inte upprätta någon skriftlig arbetsbeskrivning för lärarassistenten. Enligt rektorn vill hen inte låsa in tjänsten i en arbetsbeskrivning som kommer att behöva revideras hela tiden samt att en beskrivning kan försämra möjligheten att uppnå syftet med tjänsten i den del som rektorn vill ska vara flexibel och behovsanpassad. Därtill säger rektorn att lärarassistentens tjänst fortfarande är under utformning. Rektorn har dock tillsammans med lärarassistenten börjat specificera uppdraget. Det framgår även i intervju att lärarassistenten själv efterfrågat en arbetsbeskrivning. Av granskningen framgår dock att rektorn muntligt förmedlar den läraravlastande personalens arbetsuppgifter. Enligt rektorn sker det i de regelbundna möten rektorn har med den läraravlastande personalen och vid

medarbetarsamtal. Den läraravlastande personalens huvudsakliga arbetsuppgifter kommuniceras till övrig personal på samma sätt och i samma kanaler som finns beskrivet ovan gällande syftet med tjänsterna. Vidare framgår att den läraravlastande personalen anser att deras arbetsuppgifter är tydliga utifrån den information som ges via dialogen med rektorn. Lärarna bekräftar i intervju att det är tydligt för dem vad den läraravlastande personalen har för arbetsuppgifter.

Rektorn säkerställer att den läraravlastande personalen har rätt kompetens

Granskningen visar att rektorn säkerställer att den läraravlastande personalen har rätt kompetens för sina uppdrag och att de tilldelas arbetsuppgifter utifrån att deras tidigare erfarenheter och kompetenser ska komma till nytta för verksamheten. Det framgår av intervjun med den läraravlastande personalen att en av dem har pedagogisk högskoleutbildning och en har gymnasieutbildning. De har båda mer än 20 års erfarenhet av arbete med barn och elever inom förskola och skola. Rektorn uppger att hen har en god överblick över skolans organisation och den läraravlastande personalens tidigare arbetslivserfarenheter samt utbildning och kan därmed fördela uppdrag och ansvarsområden som väl matchar verksamhetens behov och den läraravlastande personalens kompetens och erfarenhet. Rektorn uppger att utifrån den läraravlastande personalens uppdrag är social kompetens och förmåga att bemöta elever viktiga kompetenser. Förutom det uppger rektorn att en IKT-pedagog bör ha god datorvana, kunna behärska olika program samt vara van vid att hantera en skolportal eller likvärdigt system. Rektorn uppger att det är viktigt att kartlägga om något ytterligare behov av kompetensutveckling har tillkommit för den läraravlastande personalen. Enligt rektorn kan det exempelvis tillkomma behov av kompetensutveckling för lärarassistenten eftersom hens uppdrag till viss del är förändrat sedan i höstas och fortfarande är under utformning. Rektorn ska tillsammans med lärarassistenten diskutera detta vid stundande medarbetarsamtal. Både rektorn och lärarna anser att den läraravlastande personalen har god kompetens för sina uppdrag.

Granskningen visar också att den läraravlastande personalen löpande deltar i kompetensutvecklingsinsatser inom de områden som är relevanta för deras uppdrag. Av intervjuer framgår att den läraravlastande personalen beroende på inriktning på deras tjänster i olika grad deltar i lärarnas generella fortbildning. Det framgår även att den läraravlastande personalen har genomgått fortbildning inom olika områden som de behöver ha kunskap om. Exempel som den läraravlastande personalen nämner i intervjuer är utbildning om skolans läroplaner och skollagen, värdegrundsuppdraget, beställningssystem, olika medicinska sjukdomar och funktionsvariationer, schemaläggning, kurser om digitala prov samt nya system och program. Den läraravlastande personalen deltar även i kommungemensamma nätverk och IKT-pedagogen har genomgått en processledarutbildning. Den läraravlastande personalen anser att de får den kompetensutveckling de behöver för att kunna utföra sina uppdrag.

Rektorn säkerställer att den läraravlastande personalen ges ledning och stöd i sitt arbete

Granskningen visar att rektorn ser till att det finns ett uttalat stöd och att ledning ges så att den läraravlastande personalen kan utföra arbetsuppgifter på ett sådant sätt att det inte innebär en belastning för lärarna i arbetslaget. Rektorn ansvarar för arbetsledningen av lärarassistenten men lärarassistenten tilldelas också fortlöpande arbetsuppgifter av specialpedagogen. IKT-pedagogens formella chef är den rektor som ansvarar för administrativ personal på skolan men det är rektorn för årskurserna 7–9 som arbetsleder IKT-pedagogen. Rektorn följer kontinuerligt upp den läraravlastande personalens behov av stöd och ledning vid individuella avstämningar som sker varje vecka med lärarassistenten och en gång i månaden med IKT-pedagogen. Rektorn finns därutöver tillgänglig för avstämningar med den läraravlastande personalen i de fall ett sådant behov skulle uppstå. Uppföljning av behov av stöd och ledning sker även vid medarbetarsamtalen. Därutöver får lärarassistenten vid olika möten stöd av specialpedagogen och av det arbetslag hen ingår i. Gällande avropsdelen i uppdraget får lärarassistenten stöd av den person som hos huvudmannen är ansvarig för beställningar. IKT-pedagogen får stöd i sitt arbete av huvudmannens centrala IKT-grupp.

Vidare visar granskningen att både lärare och läraravlastande personal anser att nivån och omfattningen på det stöd och den ledning den läraravlastande personalen får är tillräckligt och funktionellt. Den läraravlastande personalen vet vilka personer de ska vända sig till om det uppstår problem. Lärarna som deltar i intervjun upplever inte att de blir belastade av att stödja någon av den läraravlastande personalen.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att tydliggöra den läraravlastande personalens arbetsuppgifter genom att upprätta tydliga arbetsbeskrivningar.

Granskningen visar att den läraravlastande personalen inte har några skriftliga arbetsbeskrivningar. Rektorn förmedlar den läraravlastande personalens arbetsuppgifter muntligt. Lärarassistenten tilldelas också fortlöpande arbetsuppgifter av specialpedagogen. Lärarassistentens arbetsuppgifter finns till vissa delar beskrivna i skriftliga uppdragsbeskrivningar medan IKT-pedagogen, enligt rektorn, helt saknar en skriftlig arbetsbeskrivning. Vidare visar granskningen att innehållet i lärarassistentens uppdrag, som till vissa delar är helt nytt, fortfarande är under utveckling.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om sin enhets inre

organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till bestämmelserna i skollagen framgår bland annat att rektorn har ansvar för personalens olika ansvarsområden.¹

För att den läraravlastande personalens stöd till lärare ska bli så effektivt som möjligt behöver rektorn tydliggöra deras arbetsuppgifter i förhållande till lärare och annan personal vid skolan så att oklarheter och konflikter inte uppstår. Det är rektorns ansvar att se till att den läraravlastande personalens arbetsuppgifter kommuniceras till personalen vid skolan. Enligt Skolinspektionens bedömning behöver det finnas tydliga arbetsbeskrivningar för att detta arbete ska ske med *hög kvalitet*. För att arbetsbeskrivningarna ska vara tydliga för den läraravlastande personalen och för övrig personal behöver därför arbetsbeskrivningarna på något sätt dokumenteras. Skolinspektionen ser en risk kopplad till att endast kommunicera arbetsbeskrivningarna muntligt eftersom muntliga arbetsbeskrivningar kan komma att missförstås, att parterna tolkat information olika och att förändringar kan komma att ske i organisationen. I de fall arbetsuppgifterna inte på något sätt dokumenterats skriftligt riskerar det dessutom att bli svårare för rektorn att följa upp tjänsternas syfte, mål och arbetsinnehåll.

Även tidigare forskning pekar på att det finns risker kopplade till en avsaknad av skriftliga arbetsbeskrivningar för den läraravlastande personalen. Dessa risker utgörs bland annat av att de tilldelas arbetsuppgifter som inte alltid överensstämmer med syftet med deras tjänster samt att deras uppdrag blir ottydliga till annan personal på skolan. Detta kan vidare leda till att de får en ansträngd arbetssituation i form av ett för stort uppdrag.²

För att höja kvaliteten i rektorns arbete med att organisera arbetet vid skolan så att den läraravlastande personalens stöd till lärare blir så effektivt som möjligt rekommenderar Skolinspektionen rektorn att upprätta skriftliga arbetsbeskrivningar för lärarassistenten och IKT-pedagogen och säkerställa att den läraravlastande personalens arbetsuppgifter är väl kända bland skolans personal. I en skriftlig arbetsbeskrivning kan rektorn vid behov klargöra att den aktuella tjänsten kräver en viss grad av flexibilitet. En skriftlig arbetsbeskrivning kan därutöver revideras om det senare visar sig finnas ett behov av detta.

¹ Prop. 2009/10:165 s. 253 f.

² Lindqvist, P., Ackersjö H. m.fl. (2020). *(Läro)avlastande yrkesgrupper – Var går gränserna? En studie om nya fördelningar av och förhandlingar om arbetet i skola*. En rapport från Forum för professionsforskning. (2020:01). Linnéuniversitetet.

Rektors arbete med att följa rektor upp, utvärdera och analysera om läraravlastande tjänster bidrar till sitt syfte

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn följer upp och analyserar om läraravlastande tjänster bidrar till sitt syfte. I detta arbete ingår att följa upp vilka arbetsuppgifter som utförs av läraravlastande personal och analysera om de bidrar till att lärare avlastas så att de kan ägna mer tid åt undervisningsprocessen. Uppföljningen sker i kontinuerlig dialog med lärarna.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *hög utsträckning* följer upp, utvärderar och analyserar om de läraravlastande tjänsterna bidrar till sitt syfte. Granskningen visar att rektorn följer upp vilka arbetsuppgifter den läraravlastande personalen utför. Uppföljningen sker kontinuerligt i dialog med lärarna såväl genom täta avstämningar som vid veckovisa möten samt vid uppföljningar terminsvis och läsårsvis. Rektorn har utifrån uppföljningen analyserat vad arbetsuppgifterna som utförs av läraravlastande personal innebär för lärarna och deras arbetssituation. Rektorns analys visar att den läraravlastande personalens arbete bland annat bidrar till att ge lärarna mer tid att ägna sig åt planerings- och bedömningsarbete. Rektorn har även utifrån sin analys konstaterat att lärarna inte blir belastade av att stödja den läraravlastande personalen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Motivering

Rektorn följer upp och analyserar om de läraravlastande tjänsterna bidrar till sitt syfte

Granskningen visar att rektorn i dialog med lärare och läraravlastande personal kontinuerligt följer upp vilka arbetsuppgifter som den läraravlastande personalen utför samt på vilka sätt de bidrar till att lärarna kan fokusera mer på undervisningsprocessen. Uppföljningen sker enligt rektorn vid medarbetarsamtal, vid veckovisa möten, formella och informella samtal samt vid terminsuppföljningar. Rektorn använder även information från mitterminsuppföljningar av elevers resultat och lärares sammanställningar från elevernas utvecklingssamtal som underlag i uppföljningen av på vilka sätt den läraravlastande personalen bidrar till att lärare avlastas. Rektorn uppger att uppföljning av den läraravlastande personalens arbetsuppgifter och om de bidrar till sitt syfte även sker i möten med arbetslagsledare, på arbetslagsmöten och arbetsplatsträffar, i elevhälsoteamet samt i skolans IKT-grupp. Det framgår av granskningen att rektorn får en god

uppfattning om i vilken mån de läraravlastande tjänsterna bidrar till att lärare kan fokusera mer på undervisningsprocessen genom medarbetarsamtalen med personalen, samtal med arbetslagsledare, specialpedagog och de lärare som lärarassistenten avlastar. Därtill bidrar den information som kommer fram under uppföljningsperioderna till rektorns bild av i vilken omfattning de läraravlastande tjänsterna bidrar till sitt syfte. Rektorn uppger även att hen särskilt ska följa upp hur den nya lärarassistenttjänsten har påverkat lärarna, exempelvis gällande med vilka arbetsuppgifter som lärarna avlastas. Rektorn och den rektor som ansvarar för arbetsledningen av IKT-pedagogen följer även upp hur arbetet utförs och fungerar i relation till uppdragets syfte och prioriterade arbetsuppgifter i enskilda möten med den läraravlastande personalen.

Vidare visar granskningen att rektorn tillsammans med rektorskollegor och skolans personal inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet analyserar de resultat som framkommit vid de kontinuerliga uppföljningarna och bedömer de effekter som de läraravlastande tjänsterna fört med sig. Analysarbetet sker i rektorsgruppen, under elevhälsomöten, tillsammans med arbetslagsledare och specialpedagoger samt i skolans IT-grupp. Rektorn uppger att effekter av lärarassistentens arbete detta läsår är föremål för en särskild utvärdering och analys med start i början av vårterminen.

Av granskningen framgår att rektorns analys av vad som framkommit vid uppföljningarna visar att den läraravlastande personalens arbete bidrar till sitt syfte. Rektorn kan utifrån sin analys visa att de läraravlastande tjänsterna framför allt bidrar till att ge lärarna mer tid att ägna sig åt planerings- och bedömningsarbete både individuellt och tillsammans med kollegor. Enligt rektorn är IKT-pedagogens arbete avlastande när det gäller den tid lärarna annars varit tvungna att ägna åt att se till att lärplattformen, datorer och programvara fungerar. IKT-pedagogens arbete ger även lärarna en trygghet som kommer med vetskapen om att det är någon annans ansvar att den digitala tekniken fungerar och att de snabbt har tillgång till hjälp om problem uppstår. Rektorn uppger att avropsdelen i lärarassistentens tjänst fungerar avlastande för lärarna som då inte själva behöver lägga tid på att göra beställningar utan bara meddelar lärarassistenten vad de behöver få beställt. Lärarna avlastas även genom att lärarassistenten samtalar med vårdnadshavare om det händer något, exempelvis vid konflikter mellan elever. Enligt rektorn handlar det inte enbart om faktiska minuter utan också om en känsla av att få bli avlastad en specifik och ibland mentalt krävande arbetsuppgift. Lärarassistenten kan dessutom arbeta flexibelt på ett helt annat sätt än lärarna och tar vid behov snabbt kontakt med vårdnadshavare.

Granskningen visar vidare att lärarna upplever sig avlastade av det arbete den läraravlastande personalen utför. Lärarnas beskrivning av på vilket sätt de blir avlastade och vad de i stället kan ägna mer av sin arbetstid till stämmer väl överens med vad som framkommit i rektorns redogörelse. Lärarna nämner särskilt att IKT-

pedagogens arbete är avgörande för att undervisningen ska kunna bedrivas då skolan huvudsakligen använder sig av digitala läromedel och att elever och lärare är beroende av att talsynteser och digitala hjälpmedel fungerar. Lärarna uppger att tillgången till de läraravlastande tjänsterna ger möjlighet att i större utsträckning individanpassa och differentiera undervisningen för eleverna och att det ökar möjligheten för dem som lärare att känna sig väl förberedda inför lektioner. Lärare som undervisar elever i behov av stöd får också större möjlighet att genomföra enskilda anpassningar utifrån elevernas specifika behov. Slutligen beskriver lärarna att användandet av läraravlastande personal ger lärarna bättre möjlighet att hinna med att skapa positiva relationer med eleverna.

På Skolinspektionens vägnar

X Stina Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Stina Johansson

X Ulrika Holm

Föredragande

Signerat av: Ulrika Holm

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Caroline Engskär och Robert Östberg deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/rektors-arbete-med-lararavlastande-tjanster-i-grundskolan-arskurs-7-9/>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Toftaskolan är en kommunal F-9 skola belägen i Ängelholms kommun bestående av två skolenheter och en enhet för fritidshem. Skolan har totalt 734 elever inskrivna varav 236 elever i årskurserna 7–9. I de två årskursblandade arbetslagen för årskurserna 7–9 arbetar 22 heltidsanställda lärare. Av dessa är 20 legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Ledningen av hela skolan F–9 består, utöver rektorn som ansvarar för årskurs 4–9, av två andra rektorer med ansvar för F–3 och administrativ personal samt fritidshem. De två arbetslagen som finns i årskurs 7–9 leds av arbetslagsledare som även ingår i rektorns ledningsgrupp.

Rektorn uppger att det finns två läraravlastande tjänster som tillhör årskurs 7–9. En lärarassistent och en IKT-pedagog. I detta beslut utgör dessa tjänster underlag för Skolinspektionens bedömning av hur rektorn arbetar med läraravlastande tjänster och benämns som läraravlastande personal. Rektorn nämner även att det på skolan finns resurspedagoger som i huvudsak arbetar elevstödjande men samtidigt också avlastar lärarna i deras arbete.

Rektorns angivna skäl för att använda läraravlastande personal är att de på olika sätt arbetar för att skapa bra förutsättningar för lärare att kunna fokusera på sitt kärnuppdrag som är planera, genomföra och utvärdera undervisning och undervisningsprocess samt att skapa förutsättningar för eleverna att utvecklas så långt som möjligt i sitt lärande.

Rektorn uppger att lärarassistentens arbetsuppgifter präglas av praktiskt arbete och förberedelse utifrån undervisande lärares behov. Lärarassistenten arbetar med mentorskap för elever, har kontakt med vårdnadshavare och administrerar och hanterar beställningar till arbetslagen på högstadiet. Vidare utför lärarassistenten såväl arbetsuppgifter som syftar till att främja trygghet och studiero på skolan som att hen informerar elever med särskilda behov vid förändringar eller schemabrytande aktiviteter. Lärarassistenten leder även elevrådets arbete. IKT-pedagogens arbetsuppgifter är enligt rektorn att administrera skolans lärplattform. Rektorn uppger vidare att IKT-pedagogen ansvarar för att hantera digitala verktyg och personal- och elevdatorer med programvara samt extra utrustning. Därutöver sköter IKT-pedagogen digital utrustning i skolans alla lokaler och leder skolans IKT-grupp.

Bilaga 2: Författningsstöd

Bedömningsområde 1

Författningsstöd

2 kap. 9-10 §§ skollagen, 4 kap. 3-6 §§ skollagen och Lgr avsnitt 2.8 rektorns ansvar

Bedömningsområde 2

Författningsstöd

1 kap. 5 § 1-2 st. skollagen, 2 kap. 9-10 §§ skollagen, 2.kap. 34 § skollagen och Lgr avsnitt 2.1 Normer och värden samt 2.8 rektorns ansvar

Bedömningsområde 3

Författningsstöd

2 kap. 9-10 §§ skollagen, 4 kap. 3-6 §§ skollagen och Lgr avsnitt 2.8 rektorns ansvar

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde: Rektorn behöver utveckla arbetet med att tydliggöra den läraravlastande personalens arbetsuppgifter genom att upprätta tydliga arbetsbeskrivningar.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: